

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

24.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 25-го Марта — 1837 — Wilno. Wtorek. 25-go Marca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Вильна.

Его Сіятельство Господинъ Виленскій Военный Губернаторъ, Гродненскій, Минскій и Бѣлостокскій Генераль-Губернаторъ, Генераль-Адъютантъ и Кавалеръ Князь Долгоруковъ, въ Субботу 20-го ч. с. м. изволили отправиться въ Вилкомирь.

Санктпетербургъ, 16-го Марта.

Флигель-Адъютантъ Его Императорскаго Величества, Полковникъ Князь Есперъ Бѣлосельскій Бѣлосельскій получилъ десяти-лѣтнюю привилегію на изобрѣтенную имъ санокатную дорогу, съ принадлежащею къ ней повозкою, называемою санокатною. Изъ представленнаго имъ описанія и чертежей видно, что изобрѣтенный имъ санокатный путь, есть ничто иное, какъ взятая на оборотъ обыкновенная дорога, въ которой вмѣсто того, чтобы колесамъ катиться по дорогѣ, они напротивъ служатъ только средствомъ къ приведенію въ движеніе санокатни, состоящей изъ ящика, утвержденного на полозьяхъ и везомаго лошадыю, въ обыкновенной извозничьей ломовой упряжѣ.

— Правительствующій Сенатъ, въ Общемъ Собраніи первыхъ трехъ Департаментовъ, слушали: *во-первыхъ*, предложенное Г. Министромъ Юстиціи, Тайнымъ Совѣтникомъ и Кавалеромъ Дмитріемъ Васильевичемъ Дашковымъ, къ надлежащему исполненію, Высочайше утвержденное мнѣніе Государственнаго Совѣта, слѣдующаго содержанія: „Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената о поясненіи постановленныхъ въ законѣ 18 Декабря 1830 года для Совѣстныхъ Судовъ правилъ, о принесеніи на рѣшенія сихъ Судовъ жалобъ, и признавая опредѣленіе Правительствующаго Сената, въ семь докладѣ изложенное, правильнымъ, положилъ: опое утвердить.“ На ономъ мнѣніи написано: „Его Императорское Величество воспомядовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта о поясненіи правилъ относительно принесенія жалобъ на рѣшенія Совѣстныхъ Судовъ, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить. Предсѣдатель Государственнаго Совѣта Графъ Новосильцовъ. 31 Декабря 1836 года.“ И *во-вторыхъ*, справку, по коей оказалось, что послѣдовавшее по сему предмету въ Общемъ Сенатѣ Собраніи опредѣленіе заключалось въ слѣдующемъ: по рассмотрѣніи всѣхъ заключающихся въ дѣлѣ семь обстоятельствъ, Общее Собраніе Правительствующаго Сената первыхъ 3-хъ Департаментовъ полагаетъ: 1) По вопросу: вызывать ли отсутствующихъ родителей и опекуновъ къ выслушанію приговоровъ о подсудимыхъ малолѣтнихъ, и если ихъ на жительства не окажется, публиковать ли о вызовѣ ихъ чрезъ публичныя вѣдомости? согласно съ заключеніемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, чтобы по дѣламъ о подсудимыхъ малолѣтнихъ и безумныхъ, отсутствующихъ родителей и опекуновъ, къ выслушанію послѣдовавшихъ

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

WILNO.

Яśnie Оświecony Pan Wileński Wojenny Gubernator, Grodzieński, Miński i Białostocki Jenerał-Gubernator, Jenerał-Adjutant i Kawaler Xiąże Dołhorukow, w sobotę dnia 20 t. m. wyjechał do Włkomierza.

Sankt-Petersburg, dnia 16-go Marca.

— Skrzydłowy Adjutant NAYJAŚNIYSZEGO CESARZA Jego Mości, Półkownik Xiąże Hesper Biełosielski-Biełozierski otrzymał dziesięcioletni przywilej na wynalezioną przezeń drogę, nazwaną saniokatną, z należącym do niej wozem, nazywanym saniokatnią. Z podanego przezeń opisanія i rysunków okazuje się, że wynaleziona przezeń saniokatna droga, nie jest niczem innym, jak wzięta na odwrot drogą zwyczajną, na której, zamiast tego, coby koła miały się toczyć po drodze, tu przeciwnie, służą tylko za środek przyprowadzenia do ruchu saniokatni, składającej się ze skrzyni, przytwierdzonej na płozach i wiezionej konia, w zwyczajnym pociągowym zaprzęgu.

— Rządzący Senat, na Połączonym Zebraniu pierwszych trzech departamentów, słuchali, *naprzód*: przełożonej przez P. Ministra Sprawiedliwości, Radcę Tajnego i Kawalera Dymitra Wasilewicza Daszkowa, dla należytego wypełnienia, NAYWYŻEJ utwierdzonej Opinii Rady Państwa, brzmienia następującego: „Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Połączonego Zebrania pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu i objaśnienie postanowionych w prawie 18 Grudnia 1830 roku dla Sądów Sumniennych prawideł, względem zanaszania na wyroki tych Sądów żalob, i uznając postanowienie Rządzącego Senatu, w tém przełożeniu opisane, za zgodne z prawidłami, postanowiła: je utwierdzić.“ Na tej opinii napisano: „Jego Cesarzka Mość nastąpił opinią na Powszechném Zebraniu Rady Państwa o objaśnieniu prawideł względnie zanaszania żalob na wyroki Sądów Sumniennych, NAYWYŻEJ utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. Prezydent Rady Państwa Hrabia Nowosilcow. 31 Grudnia 1836 roku. I *potóm*: sprawy, z której okazało się, że nastąpiło w tej rzeczy na Powszechném Senacie Zebraniu postanowienie zawierało się w następującem: po rozpatrzeniu wszystkich, zawierających się w tej rzeczy okoliczności, Połączone Zebranie Rządzącego Senatu pierwszych trzech Departamentów mniema: 1) Na zapytanie: czy wzywać nieobecnych rodziców i opiekunów do wysłuchania wyroków o podsądnych nieletnich jeżeli ci na miejscu zamieszkania nie okaza się, czy publikować o ich wezwaniu przez publiczne gazety? zgodnie z wnioskiem 5 Departamentu Rządzącego Senatu, ażeby w sprawach o podsądnych małoletnich i bezrozumnych, nieobecnych rodziców i opiekunów, do wysłuchania nastatych wyroków, wzywać, mając za przewodnictwo ukaz 24 Sierpnia 1823 roku, wyłączając same sprawy o małoletnich, osądzonych na taki rodzaj kary, w której ci nie mogą mieć prawa do appellacyi; te zaś ostatnie przedstawiać,

рѣшеній, вызывать, руководствуясь указомъ 24 Августа 1823 года, исключая однихъ дѣлъ о малолѣтнихъ, осужденныхъ къ такому роду наказанія, по которому они правомъ апелляции пользоваться не могутъ; сїи же послѣднія представлять, сообразно указу 29 Мая 1784 года, на ревизію въ Правительствующій Сенатъ, предписать Совѣстнымъ Судамъ, дабы въ произведеніи вызововъ, гдѣ они, по выше объясненному раздѣленію дѣлъ, вмѣстѣ быть могутъ, руководствовались правилами, постановленными Свода Законовъ Уголовныхъ тома 15 въ статьѣ 1171; а въ отношеніи дѣлъ о малолѣтнихъ, кои по роду присуждаемаго имъ наказанія, правомъ апелляции пользоваться не могутъ, соблюдали въ точности правило, въ 1356 статьѣ того же тома для Совѣстныхъ Судовъ предписанное, т. е. „дѣла о малолѣтнихъ и несовершеннолѣтнихъ, недостигшихъ 17 лѣтнаго возраста, когда ими учинены будутъ такіа преступленія, за кои закономъ опредѣляются тяжкія наказанія, вносили на ревизію Правительствующаго Сената, хотя бы съ приговорами Совѣстныхъ Судовъ и Начальники губерній согласны были.“ — 2) По вопросу: допускать ли находящихся на лицо родителей и опекуновъ малолѣтнихъ и безумныхъ къ прочтенію экстрактовъ и рукоприкладству подъ оными? равномерно согласно съ заключеніемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, чтобы допускать къ прочтенію экстрактовъ и рукоприкладству подъ оными по дѣламъ подсудимыхъ малолѣтнихъ и безумныхъ, всѣхъ родителей и опекуновъ, на лицо находящихся, которые о томъ просятъ будутъ, вмѣстѣ Совѣстными Судамъ въ обязанность руководствоваться при семъ порядкомъ, изображеннымъ Свода Уголовныхъ Законовъ тома 15 въ статьяхъ 1066, 1093 и 1312, т. е. вызова никому изъ помянутыхъ лицъ не дѣлать. 3) По вопросу: кому объявлять рѣшеніе о подсудимыхъ малолѣтнихъ и безумныхъ, кои не имѣютъ ни родителей ни опекуновъ? Не находя въ существующихъ узаконеніяхъ яснаго правила, но признавая справедливымъ заключеніе Московскихъ присутственных мѣстъ, принятое и 5 Департаментомъ Правительствующаго Сената, согласно съ онымъ, право родителей и опекуновъ въ семъ случаѣ предоставить: въ отношеніи Дворянства — мѣстному Уездному Дворянскому Предводителю, въ отношеніи крестьянъ помѣщичьихъ — помѣщикамъ, а въ отношеніи прочихъ сословій — Губернскому Казенныхъ дѣлъ Стряпчему. 4) По вопросу: должны ли Совѣстные Суды, при подачѣ на рѣшенія ихъ апелляціонныхъ отзывать, взыскивать установленныя пошлины и объявлять при семъ лицамъ, подписывающимъ неудовольствіе, указъ о штрафахъ за неправильные отзавы? Имѣя въ виду: а) что штрафъ, установленный за неправый переносъ дѣла въ общемъ уголовномъ судопроизводствѣ, по силѣ 1162 статьи 15 тома Свода Уголовныхъ Законовъ, относится до самыхъ подсудимыхъ, и штрафъ сей, по самой цѣли оного, назначается за упорство въ признаніи вины своей и сопряженную съ тѣмъ умышленную проволочку дѣла. Но здѣсь вопросъ обращается къ такимъ лицамъ, кои, ходатайствуя за другихъ, не могутъ иногда имѣть полного убѣжденія въ правости защищаемого или дѣла, и потому, защищая подсудимаго даже ошибочно, могутъ дѣйствовать по убѣжденіямъ чистымъ и по совѣсти; б) самое учрежденіе Совѣстнаго Суда, какъ по роду дѣла, такъ и по правиламъ, для производства въ немъ оныхъ постановленнымъ, составляетъ изысканіе изъ общаго уголовного судопроизводства. Суду сему, на основаніи 1346 статьи того же 15 тома Свода Уголовныхъ Законовъ, поручается совѣстный разборъ и милосердное окончаніе дѣлъ. Случаи, подлежащіе его рѣшенію и составляющіе предметъ настоящаго вопроса, суть преступленія малолѣтнихъ и безумныхъ. Правиломъ сего Суда, во всѣхъ случаяхъ, есть человеколюбіе вообще и отвращеніе отъ угнетенія или притѣсненія человечества, слѣдовательно ходатайство здѣсь за подсудимаго, когда оно не сопровождается намѣреніемъ затмить истину, есть дѣйствіе, совершенно сообразное сущности Совѣстнаго Суда, особенно извинительное родителямъ по естественному чувству горячей любви къ дѣтямъ. По симъ уваженіямъ не только Губернскихъ Стряпчихъ и Предводителей Дворянства, но и родителей, и опекуновъ и помѣщиковъ, штрафъ за апелляціи на Совѣстные Суды, признанныя высшею инстанціею неправильными, не подвергать. 5) По вопросу о времени, когда должно почитать опредѣленіе Совѣстнаго Суда состоявшимся? Усматривая, что въ 1352 статьѣ 15 тома Свода Законовъ Уголовныхъ сказано: „желающій подать жалобу, имѣть объявить о семъ Совѣстному Суду по выслушаніи опредѣленія и принести жалобу въ теченіи четырехъ мѣсяцовъ отъ дня объявленія ему опредѣленія, и что за столь

подług указу 29 Maja 1784 roku, na rewizyą do Rządzącego Senatu, zalecić Sądom Sumnienym, iżby w czynieniu wezwań, gdzie te, podług wyżej objaśnionego rozdziału spraw, mogą mieć miejsce, postępowały zgodnie z prawidłami, ustanowionemi w Połączeniu Praw Kryminalnych tomu 15 w artykule 1171; a względem spraw onieletnich, którzy, podług rodzaju przysądzonej im kary, prawa do appellacyi mieć nie mogą, żeby ściśle zachowywały prawidło, w 1356 artykule tegoż tomu Sądom Sumnienym przepisane, to jest: „gdyby sprawy o małoletnich i niezupełnoletnich, którzy nie doszli 17-tu lat wieku, kiedy przez tych popełnione będą takie występki, za które prawo wskazuje na ciężkie kary, wnosili na rewizyą Rządzącego Senatu, chociażby z wyrokami Sądów Sumnienych i Naczelnicy Gubernii byli zgodni.“ — 2) Na zapytanie: czy dopuszczać znajdujących się osobiście rodziców i opiekunów małoletnich i bezrozumnych do przeczytania ekstraktów i do czynienia podpisów na nich? równie też zgodnie z wnioskiem 5-go Departamentu Rządzącego Senatu, iżby dopuszczać do czytania ekstraktów i do ich podpisywania w sprawach podsądnych małoletnich i bezrozumnych, wszystkich rodziców i opiekunów, osobiście znajdujących się, którzy o to będą prosili, przepisać Sądowi Sumnienym za obowiązek, postępować przy tém podług porządku, opisanego Połączenia Praw Kryminalnych tomu 15 w artykułach 1066, 1093 i 1312, to jest: żadnego wezwania pomienionych osób nie czynić. — 3) Na zapytanie: komu objawiać wyrok o podsądnych małoletnich i bezrozumnych, którzy nie mają ani rodziców, ani opiekunów? Nie znajdując w istniejących prawach wyraźnego prawidła, lecz przyznając za słuszny wniosek Moskiewskich miejsc Sądowych, przyjęty i przez 5-ty Departament Rządzącego Senatu, zgodnie z nim, prawo rodziców i opiekunów w tém zdarzeniu zostawić: względem Dworzanstwa — miejscowemu Powiatowemu Marszałkowi i Dworzanstwu, względem włościan obywatelskich — obywatelom, a względem innych stanów — Gubernialnemu Spraw Skarbowych Strapczemu. — 4) Na zapytanie: czy powinny Sady Sumnienne, przy podaniu na ich wyroki appellacyynego oświadczenia, uzyskiwać ustanowione poszliny i objawiać przy tém osobom, podpisującym nieprzystawanie na wyroku, ukaz o sztrafach za niezgodne z prawidłami oświadczenia? Mając na względzie: a) że sztraf ustanowiony za nieprawny przenos sprawy w powszechnym kryminalnym procesie, na mocy 1162 artykułu tomu 15-go Połączenia Praw Kryminalnych, odnosi się do samych podsądnych, przeto sztraf ten, podług samego swojego celu, naznacza się za upor w uznaniu swej winy i połączonej z tém umyślną przewłokę sprawy. Ale tu zapytanie stosuje się do takich osób, które, starając się za innemi, nie mogą nigdy mieć zupełnego przekonania o prawości bronionej przez nich sprawy, a zatem, broniąc podsądnego nawet omyłkowie, mogą działać podług czystego przekonania i sumienia; b) samo ustanowienie Sądu Sumnienego, tak ze względu rodzaju spraw, jako i prawideł dla ich w nim toku, przepisanych, stanowi wyjątek zpod ogólnego kryminalnego procesu. Sądowi temu, na podstawie 1346 artykułu tegoż 15-go tomu Praw Kryminalnych, porucza się sumienny rozbiór i miłosierne zakończenie spraw. Zdarzenia, należące do jego rozstrzygnięcia i składające przedmiot niniejszego zapytania, są: występki małoletnich i bezrozumnych. Prawidłem tego Sądu, we wszystkich zdarzeniach jest: miłość bliźniego w powszechności i wstręt od uciemiężenia i ucisku ludzkości; a zatem staranie, czynione tu za podsądnym, kiedy to nie towarzyszy zamiarowi przyćmienia prawdy, jest dziełem, zupełnie zgodnem z istotą Sądu Sumnienego, szczególnie niewinniające rodziców ze względu naturalnego uczucia gorącej miłości ku dzieciom. Dla tych uwag, nie tylko Gubernialnych Strapczych i Marszałków Dworzanstwa, ale rodziców, opiekunów i obywateli, pod sztraf za appellacye na Sady Sumnienne, przez wyższą instancją za niezgodne z prawidłami uznane, niepodciągać. — 5) Na zapytanie o czasie, kiedy należy uważać wyrok Sądu Sumnienego za nastąły? Mając na względzie, że w 1352 artykule 15 tomu Połączenia Praw Kryminalnych powiedziano: „życzący podać żalobę, ma o tém oświadczyć Sądowi Sumnienemu, po wysłuchaniu wyroku i zanieść żalobę w przeciągu czterech miesięcy od dnia objawienia mu wyroku, i że przy tak jasnym prawie, nie daje się czuć potrzeba żadnego innego rozstrzygnięcia, oprócz wskazania na nie Sądowi Sumnienemu, i zalecenia o niechybnym wypełnieniu. — 6) Na zapytanie: czy mogą Sady Sumnienne objawiać podsądnym sekretny ukaz 2-go Maja (26 Czerwca) 1765 roku? Znajdując, że Ukaz ten, będąc w późniejszym czasie opublikowany, przestał być sekretnym, i że zresztą w czasie teraźniejszym, nie może być przytaczanym w wyrokach Sądu, wyroki te bowiem powinny już opierać się na artykułach mającego teraz moc obowiązującą

яснымъ закономъ, не представляется нужнымъ никакое другое разрѣшеніе, кромѣ указанія на оное Совѣстнымъ Судамъ, подтвердить о неупустительности исполненія. 6) По вопросу: могутъ ли Совѣстные Суды объявлять подсудимымъ секретный указъ 2 Мая (26 Іюня) 1765 года? Находимъ, что указъ сей, бывъ въ послѣдствіи времени обнародованъ, престалъ быть секретнымъ, и что впрочемъ, въ настоящемъ времени, оный и подводимъ въ приговорахъ суда быть не можетъ, ибо приговоры сіи должны основываться уже на статьяхъ нынѣ дѣйствующаго Свода Законовъ, согласно съ 5 Департаментомъ Правительствующаго Сената, разрѣшить, что нѣтъ никакого препятствія объявлять какъ рѣшенія Совѣстныхъ Судовъ во всей ихъ силѣ, такъ и законы, на коихъ оныя основаны. 7) По вопросу: должно ли, для объявленія приговора при открытияхъ дверей, вызывать подсудимаго, который, бывъ освобожденъ на поручительство, находится не въ томъ городѣ, гдѣ дѣло производится, даже и въ такомъ случаѣ, когда онъ отъ суда и слѣдствія освобождается? Имѣя въ виду, что Уголовныя Палаты, на основаніи правилъ, Свода Уголовныхъ Законовъ тома 15 въ статьѣ 1171 изображенныхъ, обязаны приговоры свои объявлять по вызову подсудимыхъ къ себѣ, согласно съ заключеніемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, разрѣшить сей вопросъ предписаніемъ Совѣстнымъ Судамъ, соблюдать порядокъ, въ приведенной статьѣ Свода для Уголовныхъ Палатъ установленный. 8) По вопросу: кому объявлять рѣшенія въ случаяхъ, гдѣ малолѣтніе приговариваются къ наказанію по дѣламъ, возникшимъ по просьбѣ на нихъ родителей? Находимъ, согласно съ разсужденіемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, что между малолѣтними и родителями ихъ дѣла въ Совѣстныхъ Судахъ производятся двухъ родовъ: одни заключають въ себѣ оскорбленіе родительской власти, а другія споръ о собственности, постановить: въ первомъ случаѣ, гдѣ власть родительская явно оскорбляется дерзостію дѣтей, не требовать никакихъ стороннихъ доказательствъ, и потому въ дѣлахъ сего рода рѣшенія Совѣстнаго Суда объявлять самими родителями; что же касается до втораго случая, гдѣ происходитъ споръ о собственности и родители, смотря по существу тяжбы, могутъ быть сами истцами или отвѣтчиками, то обязанность ихъ въ отношеніи къ защитѣ правъ малолѣтнаго, должны исполнять тѣ лица, кои означены выше въ разрѣшеніи на 3-й вопросъ, т. е. Предводители Дворянства и Губернскіе Стряпчіе, какъ равно и во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, гдѣ происходитъ тяжба о собственности между малолѣтнимъ и опекуномъ. 9) По вопросу: должны ли Совѣстные Суды представлять на ревизію дѣла съ одними подлинными приговорами, или составлять изъ оныхъ и экстракты? согласно заключенію 5 Департамента Правительствующаго Сената, Совѣстнымъ Судамъ предписать, дабы подобно какъ и Уголовныя Палаты, вносили при дѣлахъ экстракты и краткія записки, сообразуясь съ постановленіемъ, въ 1129 статьѣ 15 тома Свода Уголовныхъ Законовъ на сей предметъ существующимъ. 10) По вопросу: могутъ ли быть подсудимые Совѣстнаго Суда, впродъ до окончательнаго рѣшенія Правительствующимъ Сенатомъ дѣла, освобождаемы на поруки въ случаяхъ такихъ преступленій, о коихъ по слѣдствію явно открывается, что онѣ произведены безъ намѣренія и подсудимый повальнымъ обыскомъ въ поведеніи единогласно одобряется? Находимъ, что содержаніе подобнаго рода подсудимыхъ подъ стражею, представляется сколько съ одной стороны совершенно безнужнымъ, столько съ другой могущимъ обратиться во вредъ, ибо сообщество съ преступниками важными и закоренѣлыми, можетъ произвести вредное на малолѣтныхъ вліяніе, и обращаясь къ 880 статьѣ Свода Уголовныхъ Законовъ, въ коей изъяснено: „отдача на поруки допускается въ тѣхъ случаяхъ, когда обвиняемые представлять надежное поручительство въ томъ, что не будутъ скрываться и стануть являться въ Судъ, когда имъ приказано будетъ, и по такимъ преступленіямъ, по которымъ не опредѣляется тяжкаго наказанія.“ Согласно съ заключеніемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, разрѣшить Совѣстные Суды, въ сихъ случаяхъ, сообразоваться съ изъясненнымъ узаконеніемъ, подобно какъ обязаны поступать по оному Уголовныя Палаты. 11) По вопросу: слѣдуетъ ли по дѣламъ малолѣтныхъ, о коихъ объявлена Высочайшая воля объ отдачѣ ихъ безъ наказанія въ кантонисты, допускать къ объявленію на рѣшеніе Суда неудовольствія и останавливаться исполненіемъ до рѣшенія дѣла Правительствующимъ Сенатомъ? Согласно съ заключеніемъ Общаго присутствія Московскаго Совѣстнаго Суда и Палатъ, и по дѣламъ такихъ малолѣтныхъ, какъ къ подпи-

сочетанія Правъ, согласно съ 5-мъ Департаментомъ Рѣшающаго Сенату, разстрзынѣ, ѓе не masz ѓadney prze szkody objawiać, tak wyroki Sądów Sumniennych w całej ich mocy, jako i prawa, na których się one zasadzają. 7) Na zapytanie: czy należy, dla objawienia wyroku przy drzwiach otwartych, wzywać podsądnego, który, będąc uwolnionym na porękę, nie znajduje się w tém mieście, w którym się sprawa odbywa, i w takim nawet zdarzeniu, kiedy ten od Sądu i śledztwa uwalnia się? Mając na względzie, że Izby Kryminalne, na podstawie prawideł, Połączenia Praw Kryminalnych tomu 15-go w artykule 1171 opisanych, są obowiązane, wyroki swe objawiać po wezwaniu podsądnego do siebie, zgodnie z wnioskiem 5-go Departamentu Rządzącego Senatowi rozstrzygnąć to zapytanie przez zalecenie Sądowi Sumnienym, zachowywać porządek, we wspomnianym artykule Połączenia dla Izby Kryminalnych ustanowiony. 8) Na zapytanie: komu objawiać wyroki w zdarzeniach, w których małoletni przysadzają się na karę w sprawach, nastających skutkiem podanej na nich prośby rodziców? Znajdując, zgodnie z rozstrząśnieniem 5 Departamentu Rządzącego Senatowi, iż między nieletnimi dziećmi a ich rodzicami sprawy w Sądach Sumniennych odbywają się dwóch rodzajów: jedne zawierają w sobie obrazę władzy rodzicielskiej, a drugie spór o własność, postanowić: w pierwszym zdarzeniu, w którym władza rodzicielska widocznie się obraża zuchwalstwem dzieci, nie potrzebować ubocznych spornych dowodów; a zatem w sprawach tego rodzaju wyroki Sądu Sumniennego objawiać samym rodzicom; co się zaś tyczy ga do zdarzenia drugiego, w którym wynika spór o własność, i rodzice, uważając podług istoty sprawy, mogą być sami stroną poszukującą albo odpowiedzialną; tedy ich obowiązek, względem bronięcia praw nieletniego, powinny wypełniać te osoby, które są wyrażone w rozstrzygnięciu 3-ciego zapytania, to jest: Marszałkowie Dworzanstwa i Gubernialni Strapczowie, jak również i we wszystkich tych zdarzeniach, kiedy sprawa toczy się o własność pomiędzy nieletnim a opiekunem. 9) Na zapytanie: czy mają Sądy Sumnienne podawać do rewizji sprawy z samymi autentycznymi wyrokami, albo czynić z nich i ekstrakta? Zgodnie z wnioskiem 5-go Departamentu Rządzącego Senatowi, Sądowi Sumnienym zalecić, iżby podobnie, jak Izby Kryminalne, wnosily przy sprawach ekstrakta i krótkie zapiski, zgadzając się z postanowieniem, w 1129 artykule 15-go tomu Połączenia Praw Kryminalnych, w tej rzeczy istniejącem. 10) Na zapytanie: czy mogą być zostający pod sądem Sądu Sumniennego przed ostatecznym rozstrzygnięciem przez Rządzący Senat sprawy, uwalniani na porękę w zdarzeniu takich występków, w których ze śledztwa widocznie się okazuje, że te popełnione zostały bez zamiaru i podsądny przez powszechny obysk jednomyślnie uznaje się być dobrego prowadzenia? Znajdując, że trzymanie pod strażą, takiego rodzaju podsądných, okazuje się, ile z jednej strony zupełnie niepotrzebnym, tyle z drugiej, mogącym obrócić się na złe, gdyż współtowarzystwo z przestępcami ważnemi i zatwardziałemi, może wywierać szkodliwy wpływ na małoletnich i zapatrując się na 880 artykuł Połączenia Praw Kryminalnych, w którym powiedziano: „oddanie na porękę dozwala się w tych zdarzeniach, kiedy obwinieni złożą pewną porękę w tém, że się nie będą skrywali i będą stawać do Sądu, gdy im to będzie rozkazano, i w takich występках, w których nie naznaczą się ciężkiej kary.“ Zgodnie z wnioskiem 5-go Departamentu Rządzącego Senatowi, dozwolić Sądowi Sumnienym, w tych zdarzeniach, stosować się do wyrażonego prawa, tak jak są obowiązane postępować podług niego Izby Kryminalne. 11) Na zapytanie: czy należy w sprawach nieletnich o których objawiona jest Nawrższa wola o oddaniu ich bez ukarania do kantonistów, dozwalać na wyroki Sądu objawiać nieprzystawanie i zatrzymywać wypełnienie do rozwiązania sprawy przez Rządzący Senat? Zgodnie z wnioskiem Połączonego Zebrania Moskiewskiego Sądu Sumniennego i Izby, i w sprawach tych małoletnich, tak do podpisania nieprzystawania na wyrokach Sądu Sumniennego dozwalać, jako i z wypełnieniem, do rozwiązania sprawy Rządzącego Senatowi, strzymywać się dla tego, iż same Nawrższe rozkazy objawiają się o nich zazwyczaj pod warunkiem: oddadź na kantonistów bez ukarania, jeżeli podsądny będzie na nie osądzony, rozumie się przez wyrok ostateczny. 12) Na zapytanie: czy mają Sądy Sumnienne w wyrokach o ukaraniu nieletnich przestępców wyrażać, czém mianowicie ukarać i ile dać razów? Uznając za zgodne z prawdami, tak przedstawienie o tém Moskiewskiego Sędzię Sumniennego, jako i opinią tamecznego Wojennego Jenerał-Gubernatora, przyjętą przez 5-ty Departament Rządzącego Senatowi, zgodnie z nią, nie zostawiając naznaczenia środka ukarania małoletnich do woli Policji, jako niezgodnego z prawnym porządkiem, Policja bowiem spraw o nich

ских неудовольствія на рѣшеніе Совѣстнаго Суда допускать, такъ и исполненіемъ, до рѣшенія дѣла Правительствующимъ Сенатомъ, останавливаться потому, что самыя Высочайшія повелѣнія о нихъ объявляются обыкновенно подъ условіемъ: отдать въ кантончисты безъ наказанія, если подсудимый будетъ къ оному приговоренъ, разумѣется, по рѣшенію окончательному. 12) По вопросу: должны ли Совѣстные Суды въ приговорахъ о наказаніи малолѣтнихъ преступниковъ означать, чѣмъ именно наказать и сколько дать ударовъ? Признавая правильными какъ представленіе о семъ Московскаго Совѣстнаго Судьи, такъ и мнѣніе тамошняго Военнаго Генераль-Губернатора, принятое 5 Департаментомъ Правительствующаго Сената, согласно съ онымъ, не оставляя назначеніе мѣры наказанія малолѣтнихъ на произволъ Полиціи, какъ несообразное съ законнымъ порядкомъ, ибо Полиція дѣлъ о нихъ не разсматриваетъ, предписать Совѣстнымъ Судамъ, дабы въ приговорахъ своихъ, при осужденіи преступниковъ къ тѣлесному наказанію, означали, чѣмъ именно наказать: плетью или розгами и сколько дать ударовъ, принимая къ тому руководствомъ узаконеніи, изданныя для Уголовныхъ Палатъ. Наконецъ 13) По вопросу: въ дѣлахъ о такихъ людяхъ, кои въ припадкѣ временнаго отсутствія разсудка покушаются на лишеніе себя жизни, или другія преступленія, но по прошествіи сихъ припадковъ находятся въ совершенномъ умѣ и чистой памяти, должно ли таковымъ объявлять рѣшенія самимъ, или вызывать родителей и опекуновъ ихъ? Основываясь съ одной стороны на 136 статьѣ тома 15 Свода Уголовныхъ Законовъ, въ коей изъяснено, что преступленіе, учиненное въ безуміи и сумасшествіи, не влечется въ вину, когда дѣйствительность безумія или сумасшествія доказана будетъ съ достовѣрностію и порядкомъ, для сего въ законахъ установленнымъ, и находя, что по сему не должно было возникать и подобныхъ настоящему вопросу; но съ другой стороны усматривая, что производства дѣлъ о преступленіяхъ сумасшедшихъ рѣшительно отвергать не можно, ибо 1343 статья того же тома о составѣ дѣлъ, внутреннихъ рѣшенію Совѣстныхъ Судовъ, заключаетъ въ себѣ между прочимъ правило, что вѣдомству Совѣстнаго Суда подлежать и преступленія, учиненныя въ безуміи, признать слѣдуетъ, что во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, гдѣ подобнаго рода преступники могутъ быть прикосновенны къ дѣламъ, требующимъ ихъ объясненія или другаго участія, должно, примѣняясь къ существующимъ правиламъ Свода Законовъ Гражданскихъ тома 10 въ статьѣ 1610, въ коей изъяснено: „мѣсто малолѣтнихъ, безумныхъ и сумасшедшихъ, надъ которыми учреждена опека, заступаютъ въ Судѣ опредѣленные къ нимъ опекуны и попечители, предписать, чтобы Совѣстные Суды, вмѣсто сумасшедшихъ, не пришедшихъ въ здравый разсудокъ, объявляли рѣшенія по дѣламъ ихъ, сообразно приведенной статьѣ, лицамъ, заступающимъ ихъ мѣсто, а въ отношеніи къ тѣмъ, кои по освидѣтельствованію признаются совершенно излечившимися, поступали по общимъ узаконеніямъ, т. е. объявляли рѣшенія имъ самимъ. Но какъ разрѣшенія 3-го, 4-го и 8 вопросовъ, служатъ пополненіемъ существующихъ нынѣ для Совѣстныхъ Судовъ узаконеній; то, не приводя постановленія сего въ исполненіе, представить оное на Высочайшее благоусмотрѣніе всеподданнѣйшимъ Его Императорскому Величеству докладомъ, который и былъ поднесенъ 3 Октября 1836 года. Приказали: по сему Высочайше утвержденному мнѣнію Государственнаго Совѣта, послать всѣмъ присутственнымъ мѣстамъ и правительственнымъ лицамъ, для должнаго, до кого что изъ нихъ касаться будетъ, свѣденія и исполненія, указы; въ Святейшій же Правительствующій Синодъ, въ Санктпетербургскіе и Московскіе Сената Департаменты и Общія оныхъ Соборанія сообщить вѣденія, а въ I Отдѣленіи 5 Департамента Сената, изъ коего внесено было дѣло сіе на разсмотрѣніе, извѣстіе, при которомъ возвратить и производство его, каковое извѣстіе дать и Конторѣ Сенатской Типографіи для припечатанія сего въ издаваемыхъ отъ Сената вѣдомостяхъ. Февраля 22 дня 1837 года. (По Общему Собранію первыхъ трехъ Департаментовъ.) (С. В.)

— Фортепьянный мастеръ механикъ Христіанъ *Гринвальдъ* получилъ пятилѣтнюю привилегію на изобрѣтенный имъ механизмъ въ устройствѣ фортепьяна, посредствомъ коваго можно, не перестраивая оныхъ, поставить противу камертона отъ одного и до пяти полутоновъ выше или ниже.

— Комитетъ въ Концозаводствѣ Россійскомъ, по предмету улучшенія лошадей въ Государствѣ, и водворенія порядка о сохраненіи въ извѣстности породъ конскихъ, отнесся къ Гг. Начальникамъ губерній

nie rozpatruje, zalecić Sądowi Summniennym, iżby w swoich wyrokach, przy osądzaniu przestępców na karę cielesną, wyrażali: czém mianowicie ukarać: plectami czy różgami, i ile dać uderzeń, mając ku temu za przewodnictwo postanowienia, dla Izb Kryminalnych wydane. Nakoniec 13) Na zapytanie w sprawach o takich ludziach, którzy w wypadku chwilowego pomieszanja zmysłów targają się na swoje życie, albo inne występki, ale po przeysciu tych paroxyzmów zostają w zupełnym rozsądku i zdrowej przytomności, czy należy objawiać wyroki im samym, lub czy wzywać ich rodziców, albo opiekunów? Biorąc za osnovę, z jednej strony 136-ty artykuł tomu 15-go Połączenia Praw Kryminalnych, w którym powiedziano, że występki, popełnione w bezrozumie i pomieszanju umysłu, nie poczytuje się za winę, kiedy rzeczywistość bezrozumu albo pomieszanja zmysłów dowiedziona będzie z pewnością i porządkiem, na to w prawach ustanowionym, i, znajdując, że z tego powodu nie powinno byłoby wynikać podobne niniejszemu zapytanie; lecz z drugiej strony upatrując, że spraw o występkach na umyśle obłąkanych stanowczo odrzucać nie można, gdyż 1343 artykuł tegoż tomu oskładać spraw, powierzonych do rozstrzygnięcia Sądów Summniennych, zawiera w sobie między innemi prawidło, że do wiedzy Sądu Summniennego należą i występki, popełnione w bezrozumie, uznać należy, że we wszystkich tych zdarzeniach, w których takiego rodzaju występki mogą być zamieszane do spraw, potrzebujących ich objaśnienia albo innego uczestnictwa, trzeba, stosując się do istniejących prawideł Połączenia Praw Cywilnych tomu 10-go w artykule 1610, w którym wyrażono: „miejsca nieletnich, bezrozumnych i pomieszanja umysłu cierpiących, nad którymi ustanowiona jest opieka, zastępują w Sądzie naznaczeni dla nich opiekuni i kuratorowie.” Zalecić, iżby Sądy Summienne, zamiast cierpiącym obłąkanie umysłu, którzy jeszcze niepowrócili do stanu zdrowego rozsądku, objawiały wyroki w ich sprawach, zgodnie z przytoczonym artykułem, osobom, ich miejsce zastępującym, względem zaś tych, którzy po zrewidowaniu uznają się za zupełnie uleczonych, postępowały podług powszechnych prawideł, to jest: iżby objawiały wyroki im samym. Lecz, że rozwiązania 3-go, 4-go i 8-go zapytania, służą za dopełnienie istniejących teraz dla Sądów Summniennych postanowień, przeto, nie przyprowadzając postanowień tego do wypełnienia, podać je na NAWYRZĄŻĄ uwagę przez nayuniższe Jego CESARSKIEJ MOŚCI przełożenie, które też było podane 3-go Października 1836 roku. Rozkazali: względem tej NAWYRZĘJ utwierdzonej Opinii Rady Państwa, postać do wszystkich miejsc Urzędowych i Sądowych i do osób rządowych, dla należytej, do kogo co z nich należeć będzie, wiadomości i wypełnienia, ukazy; do Najswiętszego Rządzącego Synodu, do S. Petersburskiego i Moskiewskiego Senatu Departamentów i ogólnych ich zebrań, przestać uwiadomienia, a do 1-go Oddziału 5-go Departamentu Senatu, z którego wniesiona została rzecz ta na rozpatrzenie, zawiadomienie; przy którym powrócić i jej wywód, jakowe zawiadomienie dać i Kantorowi Senackiej Drukarni dla wydrukowania tego w wydawaney przez Senat Gazecie. 22-go Lutego 1837-go roku. (Z Połączonego Zebrania pierwszych trzech Departamentów.)

— Fortepianista Christian Grünwald, otrzymał pięcioletni przywilej na wynaleziony przezeń mechanizm budowy fortepianu, za pomocą którego, nie nastrojając go, można podnieść lub spuścić ton podług kamertonu, od jednego do pięciu półtonów wyżej lub niżej.

— Komitet zaprowadzenia stad koni Rossyyskich, celem ulepszenia koni w Państwie i zaprowadzenia porządku względem zachowywania w wiadomości rasskońskich, odniósł się do PP. Naczelników Guber-

и ко всемъ известнымъ ему Гг. заводчикамъ и охотникамъ, такъ равно, для полученія полныхъ свѣдѣній, о состояніи частнаго коннозаводства вообще, вошелъ въ сношеніе со всеми Гг. Губернскими и Уѣздными Предводителями Дворянства. Желая, чтобы доставленіе таковыхъ свѣдѣній не встрѣтило дальнѣйшихъ отлагательствъ, Комитетъ чрезъ сіе проситъ всѣхъ лицъ, имѣющихъ сообщать ему, что либо по симъ предметамъ, и въ слѣдствіе отправленныхъ отношеній, прислать отзывы свои не позже 1-го Октября сего года, съ котораго времени, по всемъ поступившимъ свѣдѣніямъ, приводимымъ въ систематическій порядокъ, приступлено уже будетъ къ надлежащему исполненію.

Гг. Заводчики, желающіе вести описи своихъ заводовъ, по примѣру заводской книги, и узнать породы кровныхъ лошадей, въ Россіи находящихся, могутъ получать изданную Комитетомъ, въ 1836 году, Россійскую заводскую книгу, въ Канцеляріи Комитета, въ С. Петербургѣ, по Воскресенской улицѣ, близъ Гагаринской пристани, въ домъ подъ № 14, по 12 руб. на мѣстѣ, и по 15 руб. асс. съ пересылкою, и въ Москвѣ, у смотрителя Сводной Случной Конюшни, находящейся у Никитскихъ Воротъ, въ домъ Г. Воейкова, по 15 руб. асс. на мѣстѣ и съ доставкою по почтѣ. (С. II.)

Варшава, 20-го Марта.

Банкъ Польскій. — Извѣщаятъ публику, что сегодня окончено, производившееся 3 (15) числа с. м. въ присутствіи Комиссіи для погашенія внутренняго долга и Депутатовъ Государственной Комиссіи Приходовъ и Казны, также начальника коммерческаго дома С. А. Френкеля, публичный тиражъ частныхъ облигацій изъ заема 42 мил. составляющихъ сія серіи, которые 1-го числа с. м. назначены къ особенному розыгрышу. При семъ тиражѣ значительнѣйшія выигрыши получаютъ слѣдующія Номера: 250,000 злот. поль. N-ръ 146,072. Злот. поль. 40,000, N. 65,403. По 20,000 з. п. N-ра: 59,208 и 139,614. По 8,000 з. п. N-ра: 18,935, 94,959 и 135,074. По 4,000 з. п. N-ра: 3,115, 65,425, 98,376, 110,841, 144,192. По 2,500 з. п. N-ра: 18,917, 25,592, 27,422, 52,719, 57,956, 112,285, 112,800, 114,249. По 2,000 зл. п. N-ра: 3,120, 5,023, 12,712, 15,063, 24,244, 38,507, 41,077, 43,637, 53,343, 57,978, 60,447, 60,997, 94,952, 104,879, 123,633, 131,583, 133,738, 134,544, 140,331, 145,692. По 900 з. п. N-ра: 10,149, 12,516, 12,521, 12,541, 24,202, 24,222, 25,979, 26,132, 27,418, 27,424, 27,443, 30,831, 32,536, 36,086, 37,234, 39,454, 39,500, 43,619, 52,718, 52,535, 53,923, 53,925, 59,231, 60,968, 61,985, 65,515, 65,537, 65,538, 71,649, 74,060, 74,085, 76,178, 79,652, 83,422, 86,190, 86,198, 93,411, 94,977, 94,988, 97,204, 102,310, 102,342, 109,637, 110,842, 114,229, 114,231, 119,311, 123,184, 123,602, 124,722, 124,727, 130,887, 130,995, 131,567, 134,937, 135,174, 144,744. Въ Варшавѣ 5 (17) числа Марта 1837 г. Статскій Совѣтникъ Предсѣдатель (подп.) Любодизкій. Генеральный Секретарь (подп.) Лубковский.

— Въ Великую Пятницу въ Евангелической церкви, т. е. 12 (24) с. м. въ 2 съ $\frac{1}{2}$ часовъ по полудни, во время обыкновеннаго молебствія, пропаѣтъ слѣшкомъ 100 любителей музыки, ораторія *Нейкомна*, ученика знаменитаго Юсифа Гайдна. Изъ собранной членами Коллегіума при церковномъ входѣ милостыни предназначается одна на Евангелическую больницу, а другая на Институтъ нравственно забытыхъ дѣтей. (Г. С.)

ИНОСТРАННЫЕ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Познань, 15-го Марта.

Въ залѣ засѣданій здѣшняго провинціального Сейма, поставленъ торжественно портретъ блаженной памяти Князя Ордигата Сулковскаго б. Сеймоваго Маршала, при чемъ Петръ Хелмицкій, Депутатъ отъ Рыцарскаго сословія Гнѣзненскаго уѣзда произнесъ также приличную рѣчь. Ораторъ возобновивъ въ сердцахъ слушателей память невозвратимой потери, понесенной кончиною Князя, представилъ очеркъ жизни и заслугъ его отечеству на военномъ и гражданскомъ поприщѣ. (Г. С.)

А в с т р і я.

Вѣна, 11-го Марта.

Императрица нечаянно получила гриппъ, но болѣзнѣ къ счастью прошла и теперь она уже чувствуетъ себя весьма хорошо.

— Съ границъ Валлахіи увѣдомляютъ, что по неспособности купеческаго дома Андерсоновъ въ Букарестѣ, тамошніе купцы не опомнились еще отъ страха, и по послѣднимъ оттуда письмамъ одинъ тамошній знатный купеческій домъ, также приостановилъ уже свой платежъ. Утверждаютъ, что этотъ

ни и до wszystkich wiadomych mu PP. właścicieli stad i amatorów, tak też dla otrzymania dokładnych wiadomości o stanie prywatnych stad w ogólności, skomunikował się ze wszystkimi PP. Gubernialnymi i Powiatowemi Marszałkami Dworzeństwa. Pragnąc, iżby udzielenie tych wiadomości nie napotkało dalszej zwłoki, Komitet przez niniejsze uprasza wszystkich osób, mających udzielić mu cokolwiek w tych przedmiotach, i na skutek poślanych zawiadomień, przysłać swe odezwy nie później jak 1-go Października teraźniejszego roku, od którego czasu, ze wszystkich otrzymanych wiadomości, układanych w porządek systematyczny, przystąpiono już będzie do należytego wykonania.

PP. właściciele stad koni, życzący prowadzić opisy stad swoich, na wzór księgi stadniczej, i dowiedzieć się o gatunkach rodowych koni w Rosyi znajdujących się, mogą otrzymywać wydaną przez Komitet 1836 roku, Rosyjską księgę stadniczą, w Kancelaryi Komitetu, w St. Petersburgu, na ulicy Woskresieńskiej, blisko przystani Gagarynskiej, w domu pod N. 14, po 12 rubli na miejscu, a po 15 r. assyg. z przesyłką, i w Moskwie, u Dozorcej Stajni do odstawiania koni, znajdujący się przy bramie Nikickiej, w domu P. Wójciewkowskiej, po 15 rubli na miejscu i z przesłaniem pocztą. (P. P.)

Warszawa, dnia 20 Marca.

Bank Polski. — Podaje do publicznej wiadomości, iż w dniu dzisiejszym ukończone zostało, odbywające się dnia 3 (15) b. m. w obec Komisji umorzenia długu krajowego i delegowanych z Komisji Rządowej przychodów i skarbu, tudzież Naczelnika domu handlowego S. A. Fraenkel, publiczne losowanie obligacyi udziałowych z pożyczki 42 milionów, składających te serie, które w dniu 1 b. m. do ciągnięcia szczegółowego przeznaczone zostały. W losowaniu tém, znaczniejsze wygrane padły na Numera następujące: złt. pol. 250,000 na numer 146,072. Złt. pol. 40,000 na N-er 65,403. Po złt. pol. 20,000 na N-ra: 59,208 i 139,614. Po złt. pol. 8,000 na N-ra: 18,935, 94,959 i 135,074. Po złt. pol. 4,000 na N-ra: 3,115, 65,425, 98,376, 110,841 i 144,192. Po złt. pol. 2,500 na N-ra: 18,917, 25,592, 27,422, 52,719, 57,956, 112,285, 112,800, 114,249. Po złt. pol. 2,000 na Numera: 3,120, 5,023, 12,712, 15,063, 24,244, 38,507, 41,077, 43,637, 53,343, 57,978, 60,447, 60,997, 94,952, 104,879, 123,633, 131,583, 133,738, 134,544, 140,331, 145,692. Po złt. pol. 900 na N-ra: 10,149, 12,516, 12,521, 12,541, 24,202, 24,222, 25,979, 26,132, 27,418, 27,424, 27,443, 30,831, 32,536, 36,086, 37,234, 39,454, 39,500, 43,619, 52,718, 52,535, 53,923, 53,925, 59,231, 60,968, 61,985, 65,515, 65,537, 65,538, 71,649, 74,060, 74,085, 76,178, 79,652, 83,422, 86,190, 86,198, 93,411, 94,977, 94,988, 97,204, 102,310, 102,342, 109,637, 110,842, 114,229, 114,231, 119,311, 123,184, 123,602, 124,722, 124,727, 130,887, 130,995, 131,567, 134,937, 135,174, 155,180, 139,197, 144,169, 144,744. — W W. rszawie d. 5 (17) Marca 1837 roku. — Radzca Stanu Prezes (podpisano) Lubowidzki. — Sekretarz Jenerainy (podpisano) Lubkowski.

— W kościele ewangelickim w wielki piątek, to jest: 12 (24) b. m. o pół do 3-ciej z południa, w czasie zwykłego nabożeństwa, odśpiewane zostało przez 100 przesyłano amatorów muzyki, oratorium *Neukomma*, ucznia sławnego Józefa Haydena. Uzbierana przez Członków Kollegium przy drzwiach kościelnych jałmużna, w połowie na szpital ewangelicki, w połowie na instytut moralnie zaniedbanych dzieci, przeznaczają się. (G. C.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P r u s s i a.

Poznań, 15-go Marca.

W sali posiedzeń tutejszego Seymu prowincjonalnego, zawieszono uroczyste portret s. p. Xiecia Ordynata Sulkowskiego b. Marszałka Seymowego, przy czém miał stosowną mowę Piotr Chetmicki, deputowany od Stanu Rycerskiego z powiatu Gnieźnieńskiego. Mówca, wznowiwszy w sercach słuchaczy pamiętkę straty niepowetowanej, poniesionej przez zgon Xiecia, określił obraz życia i zasług jego w zawodzie wojskowym i cywilnym dla kraju niesionych. (G. C.)

A u s t r i a.

Wiedeń, dnia 11 Marca.

Cesarzowa była chora na gryppę, której gwałtowny napad szczęśliwie przebyła i ma się już teraz jak najlepiej.

— Donoszą od granic Wołoszczyzny, że po upadku domu handlowego Andersohn w Bukarescie, tameczni kupcy nie ochłonęli jeszcze z przestachu swego, i podług listów, właśnie teraz ztamtąd otrzymanych, pewny znakomity dom handlowy tamże, także wstrzymał już wypłaty swoje. Zapewniają, że dom ten był w

домъ былъ въ связяхъ и производилъ значительные сдѣлки съ Трапезунтомъ, провозя оружіе въ Персію и Кавказъ, но выдача строгаго Султанскаго фирмана противъ таковой торговли, нанесла сему дому смертельный ударъ.

— Письмо полученное изъ Букареста, содержитъ извѣстіе, которому однакожь нельзя вѣрить, что Султанъ весною отправится въ Силистрію, почему надѣются, что вѣрно посѣтитъ и Букарестъ.

— Последнія письма изъ Венгріи, подтверждаютъ извѣстіе о смерти начальника разбойнической шайки Собрія, который прежде, нежели лишилъ себя жизни выстрѣломъ изъ пистолета, въ ту минуту когда узналъ, что нѣтъ для его спасенія, сопротивлялся въ четверо большому отдѣленію улановъ; при томъ онъ былъ тяжело раненъ, три раза конемъ, а четвертый разъ столь сильнымъ ударомъ сабли, что лишился руки, въ мгновеніе, когда хотѣлъ отразить нанесенный на него ударъ. Видя напоследокъ, что нѣтъ ему спасенія, онъ выстрѣлилъ другою рукою изъ одного пистолета въ солдата, котораго ранилъ, а другимъ лишилъ себя жизни. Кажется, что Собрій намѣренъ былъ дойти до Турціи, и посему, чтобы сдѣлать скрытымъ отступленіе, раздѣлилъ шайку свою на нѣсколько частей. — Другія письма, основывающіяся на официальныхъ извѣстіяхъ, сообщаютъ еще о смерти Собрія и увѣряютъ, что второй по Собрію начальникъ этой шайки, который будучи тяжело раненъ захваченъ, опровергаетъ это извѣстіе. На всякій случай безпрестанно принимаютъ мѣры къ совершенному истребленію шайки, и къ поимкѣ ихъ начальника. Правительство назначило сто червонцевъ награды за поимку Собрія, а по 50 червонцевъ за всякаго изъ его со товарищей.

— Въ Венгерскомъ Архіепископствѣ Колочи, спокойствіе между крестьянами уже восстановлено; но за то, въ другихъ окрестностяхъ сей страны оказывается неповиновеніе крестьянъ къ своимъ господамъ. (G. C.)

15-го Марта.

Слышно, что ожидаютъ сюда Герцогиня Ангелеской съ ея племянницею, Графиней Росни. Говорятъ также, что Герцогиня Лейхтенбергская прибудетъ для посѣщенія сестры своей Императрицы матери. Герцога Райнера равно къ 20 ч. сюда ожидаютъ и онъ послѣ святой недели возвратится въ Медіоланъ. Эрцгерцогъ Іоаннъ лѣтомъ посѣтитъ Карсбадъ.

— Вчера въ 4 часа 45 мин. вечера, мы почувствовали здѣсь очень сильное землетрясеніе, которое въ домахъ и другихъ строеніяхъ большой причинило вредъ. Потрясеніе было столь сильно, что въ комнатахъ на верхнихъ этажахъ мебели на стѣнахъ и стулья пришли въ движеніе а въ Университетѣ Профессора и Студенты вышли изъ залъ. На улицахъ внутри города по причинѣ стука отъ экипажей не замѣчено ничего, но въ мѣсте населенныхъ мѣстахъ внезапно остановились всѣ находящіеся на улицахъ особы, устрешенные ужаснымъ потрясеніемъ. На многихъ домахъ сдѣлались трещины. Но къ счастью кромѣ страха никакого не было приключенія. Сильнѣйшія потрясенія были вдоль Дуная и на старомъ мясномъ рынкѣ. Въ нѣкоторыхъ церквахъ звонили колокола. Землетрясеніе состояло въ двухъ ударахъ, изъ коихъ каждый заключался въ четырехъ качаніяхъ и продолжался отъ двухъ до 3 секундъ. Удары слѣдовали чрезъ 15 секундъ одинъ послѣ другаго и имѣли направленіе отъ Северо-Востока къ Юго-Западу. (A.P.S.Z.)

Франція.

Парижъ, 15-го Марта.

Вчера предъ полуднемъ Его В-во председательствовалъ въ Министерскомъ Совѣтѣ. Совѣщанія продолжались 2½ часа, потомъ Король занимался съ Министромъ Народнаго Просвѣщенія.

— Слышно, что Императорско-Россійскій Посланникъ выйдетъ изъ Парижа въ отпускъ къ Карсбадскимъ водамъ, какъ только наступитъ хорошая погода. Пользованіе этими водами, присовѣтовали ему лекаря, какъ нужное средство для исцѣленія прежнихъ его ранъ.

— Россійскій и Сардинскій Посланники третьяго дня вечеромъ имѣли у Короля аудіенцію.

— Слышно, что Коммиссія для разсмотрѣнія проекта закона о уѣздахъ для Герцога Немурскаго, согласно съ Президентомъ Совѣта, сдѣлала въ немъ нѣкоторыя перемѣны, по коимъ Герцогъ получитъ только имѣніе Рамбуилье, а остающееся количество для дополненія 500,000 фр. деньгами.

— *Sentinelle des Pyrénées* отъ 11 ч. сообщаетъ слѣдующія подробности о первомъ движеніи Генерала Эванса:

stosunkach i robił znaczne spekulacye z Trebizondem, przesyłając broń do Persyi i Kaukazu; lecz wydanie obostrzonego firmanu Sułtanskiego przeciwko tej gąłgi handlu, zadalo rzeczonemu domowi cios śmiertelny.

— List, otrzymany z Bukarestu, oheymuje wiadomość, na której przecież polegać nie można, że Sułtan odhędzie tę wiosną podróż do Sylistryi, z którego to powodu spodziewają się, że zapewne odwiedzi i Bukarest.

— Nowe listy, otrzymane z Węgier, potwierdzają wiadomość o zgonie naczelnika bandy rozbojników *Sobrego*, który pierwsi, nim strzelił z pistoletu odebrał sobie życie, w chwili, gdy widział, że nie masz dla niego ratunku, walczył z czterokrotnie przemagającym oddziałem ułanów; był przytém mocno raniony, trzy razy od pchnięcia piłą, a czwarty raz tak silnym cięciem pałasza, że utracił rękę, w chwili, gdy chciał wymierzony na siebie cios odeprzeć. W tenrazto widząc, że nie masz dla niego ratunku, strzelił drugą ręką z jednego pistoletu do żołnierza, który go ranił, a z drugiego życie sobie odebrał. Żąda się, że zamiarem *Sobrego* było dostać się do Turcyi, i dla tego, żeby zmniejszyć szlak odwrotu, na kilka części podzielił swą bandę. — Inne listy, na urzędowych oparte wiadomościach, powątpiewają jeszcze o zgonie *Sobrego* i twierdzą, że drugi po *Sobrym* przywódzcą tej bandy, który, będąc ciężko raniony, został ujęty, zaprzecza jak najmocniej temu. Na wszelki przypadek nie ustają dalsze środki dla zupełnego wytępienia bandy i poymania kary godnego ich przywódcy. Rząd ogłosił sto dukatów nagrody za ujęcie *Sobrego*, a po 50 dukatów za każdego z jego spółników.

— W Arcybiskupstwie Węgierskiem Kolocza, spokojność między wiesniakami jest już przywrócona; natomiast objawia się duch niesforności włościan ku swym panom, w innych okolicach tego kraju. (G. C.)

Dnia 15.

Słychać, iż oczekują tu Xiężna *Angoulême* z jej siostrzenicą Hrabinią *Rosny*. Mówią także, że Xiężna *Leuchtenbergska* przybędzie tu dla odwiedzenia swej siostry, Królowej matki. Arcyksiążę *Rainier* również na d. 20 t. m. jest tu oczekiwany i po Wielkieynocy powróci do Medyolanu. Arcyksiążę *Jan* tego lata odwiedzi Karlsbad.

— Wczora o godzinie 4 min. 45 wieczorem, uczuliśmy tu bardzo mocne trząśnienie ziemi, które w domach i budowlach wielkie zrządziło szkody. Wstrząśnienie było tak znaczne, że w pokojach piątą wyższych poruszały się meble i krzesła, a w uniwersytecie Professorowie i studenci wyszli z sal lekcyjnych. Na ulicach we środku miasta, z przyczyny stuku pojazdów nie nie dostrzeżono, lecz na miejscach, mniej zaludnionych, wszystkie na ulicach znajdujące się osoby, za trzymały się, przestraszone mocnym wstrząśnieniem. Na wielu domach pokazały się rysy. Lecz, na szczęście, oprócz strachu, żaden nie zdarzył się przypadek. — Najmocniejsze wstrząśnienia były wzdłuż Dunaju i na starym mięsnym rynku. W niektórych kościołach dzwony poczęły dzwonić. Fenomen ten okazał się w dwóch wstrząśnieniach, z których każde zawierało się we czterech drganiach i od 2 do 3 sekund trwało. Wstrząśnienia następowały po sobie w przeciągu 15 sekund i miały kierunek od północo-wschodu ku południo-zachodowi. (A.P.S.Z.)

FRANCYA.

Paryż, dnia 15-go Marca.

Wczora przed południem Król przewodniczył na Radzie Ministeryalnej. Konferencye trwały półtrzeci godziny. Potém J. Kr. Mość pracował z Ministrem oświecenia publicznego.

— Słychać, że Posel Cesarzsko-Rossyyski wyjedzie z Paryża za urlopem do wód Karlsbadzkich, jak tylko piękna pora czasu nastanie. Te kąpiele doradzają mu lekarze, jako skuteczne przeciwko dolegliwościom z odniesionych rån dawniejszych.

— Rossyyski i Sardyński Posłowie, zawczora wieczorem mieli posłuchanie u Króla.

— Mówią, że kommissya dla roztrząśnienia projektu do prawa względem uposażenia Xięcia *Némours*, zgodnie z Prezydentem Rady, przedsięwzięła niektóre w niem odmiany, podług których Xiążę ma trzymać tylko majątność *Rambouillet*, a resztę dla dopełnienia 500,000 fr. w rentach.

— *Sentinelle des Pyrénées* pod d. 11 udziela następujące szczegóły o pierwszych poruszeniach Jenerała

„Бегобія 10 Марта 7 час. вѣз.: 10 Англійскій батальонъ подкрѣпленный однимъ Испанскимъ, атаковалъ нѣкоторымъ образомъ укрѣпленіе Амецагана; произошло ужасное кровопролитіе, но Карлисты должны были на послѣдокъ сдаться. Гостинница въ Амецаганъ около 8 часовъ утра взята Христиносъ, но въ 10 часовъ опять отобрана Карлистами; сраженіе сдѣлалось еще жарче, и до 5 час. вечера небыло никакого еще рѣшительнаго слѣдствія. Христиносъ приблизились къ Астиггаррагъ. Въ Ирунѣ кажется господствуетъ большое волненіе. Равнымъ образомъ Карлисты неоставили экспедиціи въ Кастилію, и она до сихъ поръ отложена, потому только, что *Донъ-Карлосъ* хочетъ прежде исполнѣ вооружить предназначенный для него корпусъ. Корпусъ будетъ состоять изъ 10,000 чел. и одного эскадрона, и сей послѣдній, а равно 6,000 чел. снабжены уже всѣмъ нужнымъ. Военный судъ долженъ судить Генерала *Гомеса*, еще не собрался. Въ частномъ письмѣ изъ Байонны отъ 11-го ч. сказано, что нападеніе началось съ разсвѣтомъ, когда уже прежде ночью, Испанцы остановились при Амецаганѣ а Англичанъ при Альцѣ. Въ 6 час. утра сдѣлано нападеніе на Альцу. Карлисты тотчасъ вытѣснены изъ своихъ позицій, потомъ непріятель отступилъ въ укрѣпленія, устроенныя у подножія горы Эрихайета. Позиція при Амецаганѣ также была скоро взята. При обоихъ нападеніяхъ Англійскій морскій батальонъ дѣйствовалъ двумя двухфунтовыми орудіями. Чапельгорисы много имѣли раненыхъ между коими 5 офицеровъ. Изъ Испанскихъ полковъ ранено 30 офицеровъ и 500 солдатъ. Число убитыхъ неизвѣстно. На Астиггаррагу завтра будетъ сдѣлано нападеніе. Укрѣпленія Карлистовъ простираются отъ горы Св. Иеронима до Астиггарраги; въ нихъ расположено отъ 8 до 9 батальонъ. Карлистская главная квартира 9-го ч. была въ Андоинѣ, а Инфантъ *Донъ Себастьянъ* намѣренъ былъ обратиться въ Пуэрта ла Рейна.“

16 го Марта.

Вчера занимался Король съ Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ.

— Палата Перовъ собралась сегодня только въ намѣреніи, чтобы приступить ко второй балотировкѣ касательно проекта закона о увеличеніи таможенныхъ чиновниковъ на Испанской границѣ. Когда проектъ сей принять большинствомъ 101 противу 9 голосовъ Палата разошлась не назначивъ дня слѣдующаго засѣданія.

— По Королевскому повелѣнію вчерашняго числа, *Г. Лебе Веймарсъ* наименованъ первымъ Секретаремъ посольства въ Ст. Петербургъ.

— За нѣсколько предъ симъ дней распространенное здѣшними журналами извѣстіе о смерти *Г. Прадта*, оказывается неосновательнымъ; напротивъ его здоровье улучшается.

— На *Г. Балзака*, находящагося теперь въ Медіоланѣ, по донесенію здѣшнихъ журналовъ, среди города вечеромъ, напали разбойники, и лишили его собственности. Полагаютъ, что онъ легко могъ бы вознаградить свою потерю, еслибъ бы изъ сего происшествія взялъ матерію для повѣсти.

— Мониторъ ничего новаго не объявляетъ сегодня съ Испанскихъ границъ, и Байонскія газеты не получили. *Journal du Commerce* содержитъ письмо изъ Бегобіи отъ 12-го ч. изъ коего только видно, что 11-го ч. вовсе небыло сраженія. Потерю Христиносъ 10 ч. полагаютъ 830 чел. На вчерашней биржѣ распространившійся слухъ, что *Эвансъ* 11-го ч. потерпѣлъ пораженіе, оказался неосновательнымъ.

— На сегодняшней биржѣ Французскія и Испанскія ассигнаціи нѣсколько возвысились, послѣднія изъ 27½ на 28½, хотя о войнѣ вовсе нѣтъ новѣйшихъ извѣстій. Носился только слухъ, что Генераль *Эвансъ* назначенъ главнокомандующимъ сѣверной-арміи.

17-го Марта.

Вчера предсѣдательствовалъ Король въ Министерскомъ Совѣтѣ и занимался потомъ съ Министромъ Народнаго Просвѣщенія.

— Журналъ *le Monde* сообщаетъ: „Западные Департаменты внушаютъ кабинету чувствительное опасеніе. Завтра Королевскій Адъютантъ выѣзжаетъ въ Ильскій и Виланскій Департаменты; онъ будто имѣетъ тайныя порученія, изслѣдовать причину глухаго волненія, обнаружившагося въ сихъ окрестностяхъ.“

— Лионскій Меръ прибылъ на нѣсколько дней въ Парижъ, для донесенія Правительству о жалкомъ состояніи тамошнихъ воздѣлывателей шелка и для предложенія мѣръ облегчить ихъ нужды.

— Здоровье *Г-на Прадта* улучшается. Его компанія безпрестанно наполнена его друзьями. Князь *Та мейранъ* и Герцогиня *Дино*, лично вписались въ его станіе.

Evans: „Behobia 10-go Marcu o godz. 7 wieczorem: 10-ty batalion Angielski, wzmocony jednym Hiszpańskim, szturmował do twierdzy Amezagana; rozlew krwi był straszliwy, lecz naostatek Karoliści przymuszeni byli odstąpić. Dom gościnny w Amezagana, około godziny 8 rano wzięty był przez Krystynistów, lecz o godzinie 10 znowu odebrany przez Karolistów; odtąd bitwa była jeszcze zaciętszą i o godzinie 5 nie nastąpił żaden stanowczy wypadek. Krystyniści zbliżyli się pod Astagarragę. W Irun zdaje się panować wielkie zamieszanie. Karoliści również nie zanieдали wyprawy do Kastylii, i jeśli ją odłożono dotychczas, to dla tego tylko, że *Don Carlos* przeznaczony do tego korpus wojska chce zupełnie uzbroić. Korpus ten ma się składać z 10,000 ludzi i jednego szwadronu i ten ostatni, jak również 6,000 ludzi piechoty otrzymali już wszystko potrzebne. Sąd wojenny, który ma zawyrokować nad Jenerałem *Gomez*, jeszcze się nie zebrał.“ — W liście prywatnym z Bayonny pod d. 11 czytamy, że uderzenie zaczęło się na świtanie, gdy pierwsi w nocy Hiszpani stanęli pod Amezagana, Anglicy zaś w bliskości Alza. O godzinie 6 rano uderzono na Alza; Karoliści natychmiast wyparci byli ze swych pozycy, potem nieprzyjaciel cofnął się do okopów, które usypał u stopu góry Erichayeta. Pozycja pod Amezagana, również wkrótce była wzięta. W obu uderzeniach batalion morski angielski działał z dwiema 8-funtowymi armatami. Chapelgorisowie wielu mieli rannych, między któremi 50 oficerów i 500 żołnierzy. Liczba zabitych nie jest dobrze wiadomą. Na Astigarragę jutro nastąpi uderzenie. Szanie Karolistowskie ciągną się od góry San-Geronimo do Astigarraga; ma na nich znajdować się od 8 do 9 ciu batalionów. Karolistowska główna kwatera dnia 9 była w Andoain, a Infant *Don Sebastian* miał zamiar udać się do Puente-la-Reyna.“

Dnia 16.

Wczora pracował Król z Ministrem spraw wewnętrznych.

— Izba Parów zgromadziła się tylko w zamiarze, a żeby przystąpić do drugiego głosowania o projekcie do prawa, dla powiększenia urzędników celnych na granicy hiszpańskiej. Gdy projekt ten większością 101 przeciwko 9 głosów przyjęty został, rozszła się Izba nie naczynając następującego dnia posiedzenia.

— Przez rozkaz Królewski dnia wczorayszego, *Pan Leeve-Weimars* mianowany został pierwszym Sekretarzem Poselstwa w St. Petersburgu.

— Przed kilką dniami rozszerzona przez tutejsze dzienniki wiadomość o śmierci *X. Pradta* okazała się przedwczesną; ma się on lepiej i w nadziei wyzdrowienia.

— *P. Balzac*, który się teraz znajduje w Medyolanie, jak donoszą dzienniki francuzkie, wieczorem śród tego miasta napadnięty został przez zbójców i pozbawiony swojej własności. Rozumieją, że strata jego łatwo mogłaby być wynagrodzoną, jeśliby zdarzenie to użył za materią do powieści.

— *Monitor* nic dzisiaj nie donosi nowego od granic hiszpańskich, a dzienniki Bayońskie nie przybyły. *Journal du Commerce* zawiera list z Behobii pod dniem 12, z którego się tylko okazuje, że dnia 11 nie było zgoła bitwy. Stratę Krystynistów w dniu 10 podają na 830 ludzi. — Pogłoska, która się rozbiegła była na wczorayszej giełdzie, że *Gomez* dnia 11 był pobity, zdaje się być bezzasadną.

— Na dzisiejszej giełdzie papiery francuzkie i hiszpańskie nieco się podniosły, ostatnie z 27½ na 28½, chociaż całkiem nie było nowszych wiadomości z placu wojny. Krążyły tylko pogłoski, że Jenerał *Evans* mianowany został głównym dowódcą wojska północnego.

Dnia 17.

Wczora przewodniczył Król na Radzie Ministrów, a potem pracował z Ministrem oświecenia publicznego.

— W dzienniku *le Monde* czytamy: „Departamenta zachodnie są przyczyną dość mocnej obawy gabinetowi. Jutro udaje się Adjutant Królewski do departamentu Ille et Vilaine; ma on tayne mieć polecenie dla wysłędzenia przyczyn przytającego wrzenia umysłów, które się okazało w tych okolicach.“

— Mer Lyonu na kilka dni przybył do Paryża, dla doniesienia Rządowi o smutnym stanie tamiecznych fabrykantów jedwabiu, i dla przełożenia środków zaradzenia ich potrzebie.

— Stan zdrowia *X. Pradta* polepsza się. Liczni jego przyjaciele bezustanku przychodzą dowiadywać się

списокъ посѣтителѣй. Король посредствомъ Генерала *Аталина* велѣлъ узнать о его здоровьи.

— Въ *Жур. Прѣвій* содержится: „Нѣтъ еще никакихъ официальныхъ извѣстій о сраженіи въ Гви-пускоа. Кажется, что Генералъ *Эванс* неотринулъ къ Ст. Себастьяну, какъ было сказано, но кажется онъ не ходилъ далѣе какъ на 3 часа отъ сего города и занялъ позицію при Астигаррагѣ; 10 числа, весь день бились, но ничего не случилось.“ *Phare de Bayonne* о движеніяхъ Генерала *Эванса* пишетъ: „Дѣйствія Англійскаго Генерала противу Карлистовъ начаты 10 ч. съ разсвѣтомъ. Онъ имѣлъ нѣкоторый успѣхъ; но или по недостатку вѣрнаго плана или изъ опасенія, вступить самому въ возмущенный край, *Эванс* не воспользовался приобретенными выгодами, но ограничился занятіемъ поста на возвышенностяхъ Амецагана, который безъ сопротивленія взялъ у Карлистовъ. До сихъ поръ можно только одобрять предусмотрительность Генерала *Эванса*; но никакъ нельзя объяснить, почему въ продолженіе 7 часовъ занявши уже возвышенности Амецагана, дозволилъ онъ своимъ войскамъ нападать на ущелія ведущія въ Астигаррагу, почему они понесли ужасную и бесполезную потерю.“ — Карлистское донесеніе изъ Вера отъ 12 ч. слѣдующее: „Христиносы 10 ч. утромъ сдѣлали нападеніе, но они были сильно отражены 8 баталіономъ. Вскорѣ потомъ колонна отъ 7 до 8,000 чел. устремилась къ Амецагану, которая была осаждена 6 или 7 компаніями нашихъ охотниковъ, которые отступили. Потомъ началась весьма жаркая схватка, и Христиносы вступили на дорогу между Астигаррагою и Оярсуномъ; но они отражены штыками. Пальба продолжалась до 7 час. вечера и Христиносы удержались на возвышенностяхъ Амецагана. Вчера они не дѣлали движеній. Потеря ихъ должна быть весьма значительна; мы потеряли 400 убитыми и ранеными. Ожидаютъ сегодня нападенія на наши линіи, и полагаютъ, что и Лекумберри въ тоже время будетъ безпокоима.“ Последнія письма изъ Байонны отъ 14 ч. ничего неувѣдомляютъ о дальнѣйшихъ движеніяхъ Христиносовъ. (A.P.S.Z.)

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ И ИРЛАНДІЯ.

Лондонъ, 18-го Марта.

Слышно, что Ея В-во Королева жить будетъ въ новомъ Букингамскомъ дворцѣ.

— 10-го ч. въ слѣдствіе полученной депеши отъ Лорда *Дургеама* нѣсколько часовъ продолжалось кабинетное совѣщаніе, на которомъ присутствовали всѣ находящіеся здѣсь Министры.

— Въ дипломатическихъ собраніяхъ говорятъ, что Герцогъ *Ризмондъ* будетъ Британскимъ Посланникомъ при Ст. Петербургскомъ дворѣ, вмѣсто Графа *Дургеама*.

— Леди *Каннингъ* жена славнаго *Каннинга*, 15 ч. с. м. умерла въ Лондонѣ; она имѣла Перское достоинство Великобританіи, съ правомъ наслѣдства званія Пера по мужеской и женской линіи. Наслѣдникъ ея, сынъ, Г. Чарльсъ *Каннингъ*, теперь членъ Нижняго Парламента, который по сему какъ Перъ приметъ званіе Виконта *Каннинга*.

— Хозяева корабля *Vixen*, 17-го ч. получили извѣстіе изъ Одессы отъ 23 Февраля, что корабль сей взятъ какъ законная Русская добыча.

— По извѣстіямъ изъ Нью-Йорка, произошло сраженіе, продолжавшееся два дня, между Индійцами и войсками Соединенныхъ Штатовъ, въ слѣдствіе коего Индійцы желали сдаться. Въ Нью-Йоркѣ на послѣдней недѣлѣ, опять былъ чрезвычайный недостатокъ денегъ, также и въ Филадельфій. Слышно, что это сдѣлано частію съ умысломъ. — Мука нѣсколько не понизилась въ цѣнѣ, хотя ежедневно хлѣбъ туда приходилъ въ значительномъ количествѣ; тамошняя также не много понизилась. — Г. Ричардъ *Джонсонъ* изъ Кентукей, большинствомъ 33 баловъ, избранъ въ Вице-Президенты Соединенныхъ Штатовъ.

— Изъ Мексики увѣдомляютъ, что *Сантана* по повелѣнію изъ столицы въ Веракрузъ, принять со всѣми почестями, какъ Президентъ.

— Извѣстія изъ новаго южнаго Валиса отъ 24 Октября и Вандеменской земли отъ 20 тогожъ мѣсяца, о уборкѣ тамъ хлѣба, благоприятны. Прежній Губернаторъ Вандеменской земли, Г. *Артуръ* возвратился въ Англію и будетъ теперь имѣть возможность оправдаться отъ жестокихъ поданныхъ въ Парламентъ противу него укоризнъ. (A.P.S.Z.)

ГЕРМАНІЯ.

Мекленбургъ, 8-го Марта.

Въ нашемъ Великомъ Герцогствѣ говорятъ теперь только о предположенномъ бракосочетаніи Принцессы *Елены* съ Герцогомъ *Орлеанскимъ*; ибо увѣряютъ, что первыя предложенія съ той и другой

бисіе записали się на листѣ odwiedzających. Król ka-zał powziąć wiadomość przez Jenerała *Athalin*.

— *Dziennik Rozpraw* udziela: „Nie otrzymano jeszcze żadnych urzędowych szczegółów o bitwie pod Guipuscoa. Zdaje się, że Jenerał *Evans* nie został odparty do San Sebastian, jak było powiedziano; lecz zdaje się teraz, że uderzenie jego nie będzie rozciągnięte daley nad trzy mile od tego miasta i займие stanowisko pod Astigarraga. Dnia 10 przez cały dzień trwała bitwa, lecz dnia 11 nie nie zaszło.“ — *Phare de Bayonne* o poruszeniach Jenerała *Evans* donosi: „Działania Jenerała Angielskiego przeciwko Karolistom rozpoczęły się dnia 10 na świtanie. Uwieńczone one były jakim skutkiem; lecz, czyli to dla braku stanowczego planu, lub dla bojaźni, wtargnienia samemu do kraju zbuntowanego, *Evans* nie korzystał z odniesionych korzyści, lecz ograniczył się zajęciem oszańcowanych gór Amezagana, które bez oporu wziął od Karolistów. Ścisłe biorąc, do tego punktu można tylko pochwalać baczność Jenerała *Evans*, lecz zgoda nie można wyjaśnić, dla czego w przeciągu 7 godzin po zajęciu już wyniosłości Amezagana, kazał swym wojskom uczynić napad na wawoz, prowadzący do Astigarraga, i wystawił je przez to na wielką i bezpożyteczną stratę.“ — Doniesienie Karolistowskie z Vera pod d. 12 jest następujące: „Krystyniści dnia 10 rano uczynili uderzenie, lecz dzielnie zostali odparci przez 8-my batalion. Wkrótce potem kolumna od 7 do 8,000 ludzi wkroczyła do Amezagany, która była osadzoną 6 lub 7 kompaniami naszych ochotników, którzy ustąpili przed większą siłą. Poźniej zaszło bardzo żywa walka, i Krystyniści wkroczyli na drogę między Astigarraga i Oyarzun, lecz byli odparci bagnietem. Strzelanie trwało do 7-mey wieczorem i Krystyniści utwierdzili się na wyniosłościach Amezagana. Wczora nie czynili oni żadnych poruszeń. Strata ich ma być bardzo znaczna. Nasza zawiera się we 400 zabitych i raniionych. Oczekują dzisiaj uderzenia na naszą linią, i rozumieją że i Lecumberri w tymże czasie będzie niepokojone.“ — Ostatnie listy z Bayonny pod d. 14 nie donoszą o dalszych poruszeniach Krystynistów. (A.P.S.Z.)

БРЫТАНІЯ ВІЕЛКА І ІРЛАНДІЯ.

Лондэн, дня 18-го Марца.

Слышаць, że Królowa Jey Mość, mieszkać będzie w nowym pałacu Buckingham.

— Dnia 10 otrzymano depesze od Lorda *Durham*: poczem zebrała się zaraz rada gabinetowa, która trwała przez kilka godzin; byli na niej wszyscy obecni tu Ministrowie.

— Na zgromadzeniach dyplomatycznych mówią, że Xiążę *Richmond*, będzie Posłem Brytanii Wielkiej przy dworze St. Petersburgskim, na miejscu Hrabiego *Durham*.

— Lady *Canning*, wdowa sławnego *Canninga*, d. 15 ter. m. umarła w Londynie. Była ona Parem Brytanii Wielkiej, z dziedzicznem prawem godności Parowskiej w męzkiej i żeńskiej linii. Dziedzicem jej jest syn, P. Charles *Canning*, teraz Członek Izby Niższej, który, jako Par przyymie tytuł Vice-Hrabi *Canning*.

— Właściciele okrętu *Vixen*, d. 17 t. m. otrzymali wiadomość z Odessy, daty d. 23 Lutego, iż okręt ten zabrany został, jako prawna Rosyjska zdobycz.

— Według doniesień z Nowego-Yorku, we Florydzie była dwodniowa bitwa między Indyanami a wojskami Stanów Zjednoczonych, skutkiem której Indianie prosili o kapitulacyę. W Nowym-Yorku, na ostatnim tygodniu znowu był nadzwyczajny niedostatek pieniędzy, również i w Filadelfii. Mówią, że przyczyną tego są podstępne sztuczne. Mąka najmniej nie zmniejszała się w cenie, chociaż codziennie przywożono tam zboże w znacznej ilości, takż krajowa stała nieco niżej. P. Richard *Johnson* z Kentucky, większością 33 głosów, obrany został Vice-Prezydentem Stanów Zjednoczonych.

— Z Mexyku donoszą, że Jenerał *Santana*, na rozkaz ze stolicy w Veracruz, ze wszelkimi oznakami honorów, jako Prezydent, został przyjęty.

— Wiadomości z nowej południowej Wallii pod 24 Październ. iz kraju Vandiemena pod d. 20 tegoż mca, brzmią pomyślnie. Były Gubernator kraju Vandiemena, Półkownik *Arthur* powrócił do Anglii i będzie miał sposobność usprawiedliwienia się z ciężkich przeciwko niemu do Parlamentu zarzutów. (A.P.S.Z.)

НІЕМСГ.

Мекленбургъ, 8-го Марца.

W naszym Wielkiem Xięztwie o niczém więcej nie mówią teraz, jak o zamierzonym małżeństwie Xiężniczki *Heleny* z Xięciem *Orleans*: zapewniają bowiem, że kroki przedstępne doszły z jednej i drugiej strony do

стороны имѣли желаемой успѣхъ, а даже воспользовались разными портретами. Всѣ родственные дворы Великаго Герцога, согласились съ своей стороны по сему предмету. Съездъ обрученныхъ наступитъ нынѣшнимъ лѣтомъ въ Теплицъ. Принцесса Елена родилась 1814 года.

Мюнхенъ, 8-го Марта.

Графъ Анастасій *Рагинскій* отправился въ Италию, въ намѣреніи издать второй томъ своей *Художественной Исторіи*, который будетъ содержать исторію Южно-Нѣмецкой школы, преимущественно Мюнхенской, будетъ также обращено вниманіе на современныя искусства въ Италиі. Этотъ другой томъ, будетъ содержать болѣе 150 снимковъ, сдѣланныхъ на деревѣ. (G. C.)

Дрезденъ, 20-го Марта.

Съ нѣкотораго времени живущій здѣсь Генералъ Англійскій *Муръ*, 15-го ч. с. м. умеръ и 18-го ч. утромъ похороненъ. Кор. Саксонскій Военный Министръ Генер. Лейт. *Цешвицъ*, командующій Генералъ арміи, Генер. Лейт. *Церрини* и многіе Штабъ и Оберъ-Офицеры здѣшняго гарнизона шли пѣшкомъ за его гробомъ. Скончался также 17-го ч. с. м. находящійся здѣсь нѣсколько уже лѣтъ, Польскій Генералъ *Водзинскій*, и сегодня погребенъ.

Гамбургъ, 20-го Марта.

Кор. Греческое Правительство, отъ 22-го Октября прош. года объявленіемъ Министра *Ризо*, Гамбургскіе флаги въ Греческихъ портахъ относительно портового платежа, поставляютъ на основаніи взаимности съ Греческими. (A.P.S.Z.)

Б е л г і я.

Брюссель, 16-го Марта.

Король третьяго дня принималъ Графа *Легона*, Посланика въ Парижъ, Г-на *фанъ де Вейера*, Посланика въ Лондонъ и Генерала *Гуреля*, Шефа Генеральнаго Штаба. Наши газеты полагаютъ, что эти аудіенціи въ связи съ перемѣною Кабинета.

— Одна Брюссельская газета пишетъ: „Разные Министерскіе переговоры нашли у публики вѣроятіе, такъ, что сдѣлано воззваніе, объявить одинъ изъ сихъ переговоровъ, который кажется наиболее заслуживаетъ уваженія. Говорятъ, что дѣло идетъ о томъ, чтобы образовать родственное Министертво, чтобы прекратить довольно значительное вліяніе иностраннаго владѣнія. Но верна ли эта мѣра, сомнительно. Родственное Министертво (династическая приверженность) трудно можетъ сдѣлать такую оппозицію, безъ опасности для династіи иностранныхъ повелителей, какъ полагали, невозобновляя отношеній 1829 года. Еслибъ хотѣли вытѣснить сію партію изъ Кабинета и Государственныхъ дѣлъ, до такой степени, сколь велико ея вліяніе на политическія отношенія крал, то она соединилась бы противу Государства и противъ династіи, посредствомъ вліянія церкви волнуетъ народъ и бросая въ войско демократическую партію. (A.P.S.Z.)

И т а л і я.

Генуя, 11-го Марта.

Его Императорское Высочество Великій Князь МИХАИЛЬ третьяго дня сюда прибылъ и остановился въ гостиницѣ *Четырехъ Народовъ*, гдѣ Его Высочество принималъ посѣщеніе здѣшняго Губернатора.

— Гриппъ распространился повсей Савой. Въ Шамбери 4-го ч. умеръ Генералъ-Майоръ Графъ *Лоше* извѣстный своими познаніями. (A.P.S.Z.)

Т у р ц і я.

Константинополь, 1-го Феврала.

Капитанъ Паша велѣлъ вооружить одну корвету и три катера для истребленія морскаго разбоя въ Салоникскомъ заливѣ. Это кажется первое предпріятіе Турецкаго Правительства противу пиратовъ на водахъ Востока. Отправленнымъ флотомъ будетъ командовать Вице-Адмиралъ *Мустафа Бей*.

— Объявлено Султанское постановленіе, по коему никто изъ Мусульманъ не можетъ выходить изъ мечети во время молебствія; нѣкоторые нарушили этого повелѣнія, наказаны. Кажется, что Султанъ сдѣлалъ это распоряженіе въ удовлетвореніе требованій Улемовъ, которыхъ приверженность въ нѣкоторыхъ обстоятельствахъ ему нужна.

— Изъ Египта получаютъ удовлетворительныя извѣстія. Дѣла *Мегмеда Али* идутъ весьма успѣшно, такъ что теперь онъ имѣетъ довольно денегъ. Слѣдующая Портъ данъ уплачивается весьма исправно и онъ ищетъ ея благосклонности. Султанскій Посолъ былъ принятъ въ Каирѣ очень хорошо, и здѣсь несомнѣваются, что онъ удовлетворительно кончитъ дѣла касательно острова Кипра. Изъ всего видно, что начинаются дружественныя связи между Портою и *Мегмедомъ Али*.

пожеланнаго skutku, a nawet nastąpiła już wymiana portretów. Wszystkie dwory, spokrewnione z rodziną Wielko-Xiążęcą, udzieliły już w tym względzie przychylnie ze swojej strony oświadczenia. Zjazd dostojnych narzeczonych, ma nastąpić tego lata w Teplitz. Xiężniczka *Helena* urodziła się 1814 roku.

Monachium, 8-go Marca.

Hrabia *Anastazy Raczyński*, wyjechał ztąd do Włoch, w celu wydania drugiego tomu swej *Historii sztuki*, który obejmować ma historią szkoły południowo-niemieckiej, mianowicie Monachijskiej, przy czém miany także będzie wzgląd na nowoczesny sztuki we Włoszech. Ten tom drugi zawierać będzie przeszło 150 rzezb, wykonanych na drzewie. (G. C.)

Drezno, 20-go Marca.

Od niejakiego czasu mieszkający tu Jenerał Angielski *Moore*, umarł d. 15 t. m. i d. 18 został pogrzebiony. Królewsko-Saski Minister wojny, Jenerał-Porucznik *Zeschwitz*, Dowodzący Jenerał wojsk, Jenerał-Porucznik *Cerrini* i wielka liczba Sztabu i Ober-Oficerów tutejszego garnizonu, piechotą towarzyszyli temu pogrzebowi. Umarł także d. 17 t. m. znajdujący się tu od lat kilku Polski Jenerał *Wodziński* i dzisiaj pogrzebiony.

Hamburg, 20-go Marca.

Rząd Kr. Grecki pod d. 22 Października roku przeszłego przez oświadczenie Ministra *Rizo*, handlarz Hamburgską w portach greckich, względnie opłaty portowej, stawia na prawie wzajemności z Grekami. (A.P.S.Z.)

Б е л г і я.

Bruxella, 16-go Marca.

Król przyjmował zawczora Hrabiego *Lehon*, Posła w Paryżu, P. *van de Weyer*, Posła w Londynie i Jenerała *Hurel*, Szefa sztabu jeneralnego. Gazety nasze uważają te audyencye w związku ze zmianą gabinetu.

— Jeden z dzienników Brukselskich donosi: „Różne układy ministeryalne znalazły przyjęcie u publiczności tak, że widzę się być wezwany, ogłosić jeden z tych układów, który zdaje się najwięcej znalazł wziętości. Mówią bowiem, iż o to chodzi, ażeby utworzyć *Ministeryum familyne* i wstrzymać dość już wielki wpływ obcego wladztwa. Azali szodek ten jest prawdziwym, wątpliwa. *Ministeryum familyne* (dynastyjna przychylnosc) z trudnością uczynić może taką opozycją z niebezpieczeństwem dla dynastii obcych wladzców, jak rozumiano, nie wznowiając stosunków 1829 roku. Jesliby chciano usunąć jej partyę z gabinetu i spraw państwa, tak daleko, jak się rozciąga wpływ jej na polityczne stosunki kraju, wtenczasby się połączyła ona przeciwko państwu i przeciwko dynastii, przez wpływ kościoła, wzburzając naród i wcielając do wojska stronnictwo demokratyczne. (A.P.S.Z.)

В ѣ о с н ѣ.

Genua, 11 Marca.

Jego CESARSKA WYKOSKOŚĆ XIAŻE MICHAŁ zawczora tu przybył i stanął w hotelu *Czterech narodów*, gdzie Jego Wysokość przyjmował tutejszego Gubernatora.

— Gryppa rozszerzyła się po całej Sabaudyi. W Chamberi dnia 4 umarł Jenerał-Major Hrabia *Loche*, znany ze swojej nauki. (A.P.S.Z.)

Т у р ц я.

Konstantynopol, d. 1 Lutego.

Kapudan Basza wydał rozkazy, ażeby uzbrojono korwetę i trzy kutry na wytępienie rozboju morskiego w zatoce Sалоникской. Jest to podobno pierwszy krok Rządu Turckiego przeciwko piratom na wodach Wschodu. Wysyłającą się flotyllą będzie dowodził Vice-Admirał *Mustafa Bey*.

— Wyszło rozporządzenie Sułtańskie, iż żaden Muzulman nie może oddalać się z meczetu podczas odbywanych modłów; kilku, którzy przekroczyli ten zakaz, zostało ukaranych. Zdaje się, że Sułtan wydał to urządzenie dla dogodzenia żądaniu ulemów, których przychylnosc jest mu w niektórych okolicznościach potrzebną.

— Z Egiptu nadchodzą zaspakajające doniesienia. *Mehmedowi - Alemu* powiodły się bardzo pomyslnie interesy tak, iż obfituje teraz w pieniądze. Należący Portcie haracz uiszczą jak nayregularniej i stara się o jej przychylnosc. Posłannik Sułtana został w Kairze jak najlepiej przyjęty, i nie wątpią tu, że załatwi dostatecznie interesy względem wyspy Cypru. Ze wszystkich Portą a *Mehmedem - Alim*.

— Говорятъ, что по показаніямъ мятежническихъ Албанскихъ начальниковъ, нѣтъ никакого сомнѣнія, что въ тамошнемъ мятежѣ много участвовалъ *Мегмедъ-Али*. (G. C.)

Е Г И П Е Т Ъ.

Каиръ, 15-го Февраля.

Беликдши-Эфендй прибылъ сюда изъ Константинополя. Говорятъ, что онъ имѣетъ порученіе потребовать отъ *Мегмеда-Али* въ вознагражденіе, за десятилѣтнее занятіе острова Кандіи, 10 мил. пиастровъ, или выступить оттуда. Паша будто объявилъ, что удержать власть свою на семь островъ, ему болѣе стояло, нежели сколько доставляли доходы съ онаго.

— По письмамъ изъ Индіи, болѣзнь обнаружившійся въ Паллехъ, не была чума или моровая язва, но теплая лихорадка, въ величайшей степени опустошительная. Въ Египтѣ язва совершенно прекратилась, что исключительно должно приписать благотворнымъ распоряженіямъ, введеннымъ *Мегмедомъ-Али* въ Александрійскихъ госпиталехъ, не смотря на предписанія корана.

— Сюда прибылъ Полковникъ *Чесней* на пароходѣ *High Lindsey*. Вообще полагаютъ, что плаваніе по Евфрату не можетъ удержаться. (G. C.)

А Л Ж И Р Ъ.

(Изъ записокъ Нѣмецкаго путешественника.) (Окончаніе.)

Въ Алжирѣ заведено множество Французскихъ гостиницъ, гдѣ пріѣзжій находитъ роскошный столъ, спокойную постель и вообще всѣ удобства, которыми отличаются Парижъ, Ліонъ и Марсель. При невѣроятномъ стеченіи путешественниковъ, содержатели этихъ гостиницъ получаютъ огромную прибыль. Ихъ комнаты, и особенно столовыя, всегда наполнены гостями. *Hôtel de Bavière* и *Hôtel du Nord* считаются здѣсь лучшими заведеніями въ этомъ родѣ. Въ послѣднемъ находится великолепная зеркальная зала, украшенная съ необыкновеннымъ вкусомъ. Въ некоторыхъ гостиницахъ до сихъ поръ обѣдаютъ во внутреннихъ дворахъ, окруженныхъ по старому обычаю огромными галлереями съ мраморными колоннами; свѣтъ входитъ туда сверху и производитъ самое волшебное дѣйствіе. Позади колоннадъ находятся воздушныя террасы; гости собираются туда, чтобы подышать вечернею прохладою и полюбоваться живописными окрестностями Алжира. — Постройки производятся здѣсь съ неизменною быстротою. Маршалъ *Клозель* справедливо замѣтилъ въ одной изъ своихъ прокламаций, что по причинѣ возрастающаго народонаселенія въ Алжирѣ придется наконецъ сдѣлать стѣны, окружающія городъ. — Въ улицѣ Бадъ-эль-Бадъ воздвигнуты великолепныя аркады, въ которыхъ помѣщаются богатые Европейскіе магазины. Половина домовъ построена тамъ въ Европейскомъ вкусѣ съ окнами на улицу и черезъ нѣсколько лѣтъ въ этой части города, вѣроятно, не будетъ ни одного зданія старинной архитектуры. Пространнѣйшая улица Алжира Баба-дунъ, ведущая къ заставѣ того же имени, совершенно загромождена теперь развалинами старыхъ домовъ и матеріалами для новыхъ построекъ. Въ самой верхней части города, вмѣсто красивыхъ мечетей, которыя предполагено уничтожить, хотятъ также строить магазины, кандидерскія и винныя погреба. Морская улица (*la rue de la marine*) выстроена совершенно на Европейскій манеръ, и, кромѣ двухъ огромныхъ мечетей, не сохранила ни малѣйшихъ слѣдовъ прежняго времени. Одна изъ этихъ мечетей славится драгоценными своими колоннами изъ чистѣйшаго мрамора и по этой причинѣ, вѣроятно, на долго останется неприкосновенною. Французское Правительство приняло на свой счетъ многія городскія постройки и Герцогъ *Немурскій* во время послѣдняго пребыванія своего въ Алжирѣ присутствовалъ при закладкѣ нѣсколькихъ казенныхъ зданій. Неподалеку отъ большой площади строится теперь огромнѣйшій домъ частными людьми, которые за одно мѣсто обязались вносить ежегодно по 15,000 фр. Это мѣсто есть прекраснѣйшее въ цѣломъ городѣ; отсюда открываются гавань, море, окрестности Алжира и большая торговая площадь, гдѣ каждое утро толпится безчисленное множество Арабовъ и Европейцевъ. Этотъ полу-Африканской и полу-Европейской рынокъ представляетъ картину самую разнообразную и одушевленную; на каждомъ шагѣ встрѣчаются тамъ новыя, оригинальныя группы. Арабы приходятъ туда торговать хлѣбомъ, дичиною, лошадьми и верблюдами; Мавры огородами овощами и фруктами; Испанцы рыбою; Французы мелочными галантерейными вещами. (Спб. В.)

— Слышавъ, что зezнанія бунтовничьихъ приводѣцовъ Албаускихъ, не оставляютъ наыннеишей вѣтпливости, иъ на порушенія тамечные вѣле вѣлувалъ *Mehmed-Ali*. (G. C.)

Е Г И П Т Ъ.

Каиръ, 15-го Сѣчня.

Beylikdzy-Effendy прѣѣхалъ ту зе Стамбулу. Мѡвѣя, же ма polecenie жѡдѡе од *Mehmeda-Alego* 10 mill. пиастровъ, титулемъ wynagrodzenia за зайѣcie przez niego wyspy Kandyi w ciagu ostatnich lat 10, albo z niego ustapienia. Basza miał oswiadczyć, że utrzymanie w powadze zwierzchnictwa swego na tej wyspie, wiecey go kosztowało, aniżeli dochody z niej czyniły.

— Подлугъ listów z Indyi, choroba która się pokazała w Pallieh, nie była dżumą czyli powietrzem morowem, ale zguitą gorączką w najwyższym stopniu złośliwą. W Egipcie ustala zupełnie zaraza, co wyłączenie przypisać należy dzielnym rozporządzeniom, zaprowadzonym w lazaretach Alexandryjskich przez *Mehmeda-Alego*, bez względu na zastrzeżenia Koranu.

— Prѣѣхалъ tu Półkownik *Chesney*, na statku parowym *High Lindsey*. Jest zdaniem powszechnym, że żegluga na Eufracie nie może się utrzymać. (G. C.)

А Л Ж И Р Ъ.

(Z pamiętników Niemieckiego podróżującego.) (Dokończenie.)

W Algierze zaprowadzono wiele Francuzkich hotelow, gdzie przejeżdżający znajduje wysmienity stół, spokojną pościel i w ogólności wszystkie wygody, któremi słynie Paryż, Lion i Marsylia. Z przyczyny wielkiego napływu podróżnych, utrzymujący te hotele pobierają wielkie dochody. Ich pokoje, a mianowicie jadalnie, napełnione są zawsze gośćmi. *Hôtel de Bavière* i *Hôtel du Nord* uważają się za najlepsze. W ostatnim znajduje się wspniana zwierciadlana sala, z mistrzowskim gustem ozdobiona. W niektórych trattoriach dotychczas jadają w wewnętrznych dziedzińcach, otoczonych podług starego zwyczaju ogromnymi galeryami, opierającemi się na marmurowych kolumnach; światło wpada tam z góry, przez co sprawiają wpływ czarowny. Za kolumnadami znajdują się napowietrzne tarassy; goście zbierają się tam dla użycia wieczornego chłodku i przypatrywania się pięknym okolicom Algieru. Budowanie wykonywają tu z trudną do uwierzenia prędkością: słusznie Marszałek *Clauzel* w jednej ze swoich proklamacyi powiedział, że z powodu wzrastania ludności w Algierze, trzeba będzie nakoniec zbić mury, miasto otaczające. — Na ulicy Bab-el-Wad wznoszą się spaniałe arkady, między którymi znajdują się bogate Europejskie magazyny. Połowa domów zbudowana tam jest w guście Europejskim z oknami na ulicę wychodzącemi, i za kilka lat w tej części miasta niebędzie zapewne żadnej budowy starej architektury. Największa ulica Algieru Baba-Zun, wiodąca do rogatki tegoż zwania, zupełnie jest teraz zawalona gruzem starych domów i materjałem, mającym się użyć na nowe budowle. W najwyższej części miasta, na miejscu pięknych meczetów, które zamierzono skasować, chcą także budować magazyny, cukiernie i sklepy winne. Ulica morska (*la rue de la marine*) zabudowana jest zupełnie na sposób Europejski i oprócz dwóch wielkich meczetów, nie zachowała naыннеишыхъ слѡдовъ dawniejszych. Jeden z tych meczetów słynie kosztownością swoich kolumn z nacyzystszego marmuru i z tegoż zapewne przyczyną, przez czas długi zostanie nietykalmym. Rząd Francuzki wiele mieskich zabudowań wziął na koszt własny; i Xiążę *Nemours*, pod czas ostatniego tu swego pobytu, znajdował się przy zakładaniu kilku skarbowych gmachów. W bliskości wielkiego placu budują teraz wielki dom prywatni ludzie, którzy za samo miejsce obowiązali się płacić co rok po 15,000 fr. Miejsce to jest naypiękniejsze w całym mieście: daje się ztamtąd widzieć przystań, morze, okolice Algieru i wielki plac handlowy, gdzie co rano zgromadza się mnóstwo Arabów i Europejczyków. Ten pół-afrykański i pół-europejski rynek przedstawia obraz pełen rozmaitości i życia; za każdym krokiem napotyka się tam nowe, oryginalne grupy. Arabowie, przybywają tam dla prowadzenia handlu zbożem, zwierzyną, koźmi i wielbłędami; Maurowie ogrodowiną i fruktami; Hiszpani rybą; Francuzi drobnemi rzeczami galantereynymi. (G.S.P.)